

Απόστολος Πιερρής

ΑΡΧΕΣ ΝΕΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

Στις ΗΠΑ διαφωνίες περί τον προϋπολογισμό μεταξύ εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας και μεταξύ Γερουσίας και Βουλής εντός της νομοθετικής εξουσίας και μεταξύ ομάδων εντός εκατέρου των νομοθετικών σωμάτων, ως προς το ύψος, τους όρους και τους τομείς περικοπών των δημοσίων δαπανών και το επίπεδο και το είδος των φορολογικών μειώσεων, έφερε το Κράτος στα πρόθυρα μερικού κυριολεκτικού κλεισίματος. Υπηρεσίες θα κατέβαζαν ρολά και περί τους 800.000 υπάλληλοι νομικά δεν θα μπορούσαν να εργασθούν. Φυσικά εκεί κατά βάση το Κράτος είναι σαν κάθε επιχείρηση, και υπόκειται στους ίδιους κανόνες λειτουργίας. Το κλείσιμο αποφεύχθηκε την τελευταία κυριολεκτικά ώρα με έναν συμβιβασμό που παρέχει κονδύλια στην κυβέρνηση για 6 μήνες, με αντάλλαγμα υποχωρήσεις του Obama σε πολλά σημεία, περιλαμβανομένου και μερικού ανασχεδιασμού της κορωνίδας της πολιτικής του για την ασφάλεια υγείας.

Αυτό θα πει διάκριση εξουσιών στην πραγματικότητα και όχι στα λόγια. Εν συνδυασμώ μάλιστα προς τη χαλαρή συγκρότηση των κομματικών ομάδων στα Νομοθετικά Σώματα που επιδέχεται ως κανονικό φαινόμενο διαφορετικούς συσχετισμούς δυνάμεων στις ψηφοφορίες για διάφορα θέματα. Ψήφος πράγματι κατά κρίση, και όχι κατά πομπώδη «συνείδηση» που αυτοκαταγγέλλεται ως υποκριτική αφού η «συνείδηση» λειτουργεί πάντα αγεληδόν όπως εδώ.

Στην Ελλάδα τα κόμματα δρουν ως μηχανισμοί συμπαγούς αντιπροσώπευσης υπό απόλυτο αρχηγό. Είναι «μαντριά». Η δε διάκριση των εξουσιών είναι ονομαστική. Ακόμη και η Δικαστική ελέγχεται από την εκτελεστική ή αγνοείται. Ο δε Τύπος είναι εξαρτηματικός. Έτσι ώστε ο αρχηγός του κόμματος που κερδίζει με 40-45% τις εκλογές, ήτοι που συγκεντρώνει το 30-35% των ψηφοφόρων (μέχρι τώρα!), είναι κατ' ουσίαν ο πολιτικός ηγεμόνας της επικράτειας. Οι υπουργοί γίνονται ενεργούμενά του, και οι Βουλευτές της

Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κόμματος αγέλη. Και με τη συστηματική διαπλοκή, η οικονομική ολιγαρχία παρασιτεί στον τόπο μέσω της πολιτικής εξουσίας.

Προφανώς χρειαζόμαστε ριζοσπαστική πολιτειακή αλλαγή, μέρος της γενικότερης Επανάστασης για την Αναγέννηση της χώρας, που μόνη μπορεί να αρχίσει να αντιμετωπίζει τις συνέπειες της καταστροφής που συνέβη. Χρειάζεται νέος Πολιτειακός Χάρτης σχεδιασμένος εξ υπαρχής με άλλες αρχές, καινούριες και πολύ παλιές, ξένες και οικείες, Αμερικανικές και Κλασσικές.

Η ανάγκη Νέου Συστήματος, και όχι απλώς αναθεώρηση του κάκιστου υπάρχοντος, συζητείται ευρύτερα και στους κύκλους και εξαρτηματικούς του Καθεστώτος. Αλλά συζητείται με όρους μεταλλαγής υπό το αυτό πνεύμα. Και αυτό υπό τις παρούσες περιστάσεις είναι ανόητο και εγκληματικό.

Πριν σχεδιάσουμε τους θεσμούς του νέου Πολιτειακού Σχήματος πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τις αρχές που θα πρέπει να το διέπουν. Από τις αρχές θα βρούμε τον διαρθρωτικό σκελετό που είναι κατάλληλος να τις εμπεδώσει. Έτσι μόνο γίνεται να προχωρούμε γενικά στη χάραξη της Ελληνικής Επαναστατικής Στρατηγικής που χρειαζόμαστε, αφού έχουμε απολύτως ξεπεράσει τη φάση όπου εμπειρικές διορθωτικές κινήσεις φθάνουν για να αναστρέψουν μια αρνητική τροπή της λειτουργίας του συστήματος της χώρας.

Πώς ξεκινάμε τον σχεδιασμό;

Κλασσικώ τω τρόπω.

Υπάρχουν τρεις βασικές αρχές πολιτειακής οργάνωσης μιας κοινωνίας σε κράτος, που αντιστοιχούν σε τρία καθαρά, συντακτικά αρχέτυπα.

1) Η αρχή της ικανότητας (Ολιγαρχία). Η Πολιτεία παρέχει τον καθοριστικό έλεγχο της κοινωνίας στους «άριστους», σε αυτούς που κατέχουν την αριστεία στη φρόνηση περί των δημοσίων πραγμάτων. Ή στους «δυνατούς», σε αυτούς που λόγω των επιτευγμάτων τους στη συλλογική ζωή του τόπου ασκούν τη μεγαλύτερη επιρροή. Ή στους «πλούσιους», σε αυτούς που έχουν αποδεδειγμένη ικανότητα οικονομικής διαχείρισης μέσα σε ένα ελεύθερο, ανταγωνιστικό σύστημα. (Καμιά φυσικά σχέση με τα καραγκιοζιλίκια των ενταύθα «δυνατών» που αντλούσαν την ολιγαρχική δύναμη από τη διαπλοκή τους με την πολιτική εξουσία και την προνομιακή οικονομική θέση που αυτή η πολιτική διαπλοκή τους εξασφάλισε – επ’ αντικαταβολή, φυσικά!).

2) Η αρχή της αποτελεσματικότητας (Μοναρχία). Η Πολιτεία εμπιστεύεται την υπέρτατη αρμοδιότητα και ευθύνη για τα κοινά και δημόσια, σε ένα άτομο, μετατρέποντας έτσι το συλλογικό σώμα σε έναν καλοσυντονισμένο οργανισμό καθοδηγούμενο από μια αποφασιστική αρχή δράσης.

Και 3) Η αρχή της ελευθερίας (Δημοκρατία). Επαφιέμεθα στον Νόμο των Μεγάλων Αριθμών σε ένα φυσικό σύστημα. Στην επιλογή μεταξύ καλοδιαρθρωμένων εναλλακτικών αποφάσεων για κάθε θέμα, η ενημερωμένη κοινή γνώμη είναι εις τόπον και τόπον του κοινού Λόγου των πραγμάτων, του Λόγου του Όντος του ίδιου. Οι ποικίλες ιδιαιτερότητες των επιμέρους προσώπων αλληλοεξουδετερώνονται και μένει η κοινή ανθρώπινη φύση να συλλαμβάνει ανεπεξέργαστα και εμπειρικά την καθαρή μορφή της λογικής τάξης του θέματος, παίρνοντας κατά κανόνα την ορθότερη προτεινόμενη απόφαση.

Η κλασσική θεωρία προβλέπει ότι δίπλα στα κανονικά πολιτεύματα που διέπονται από αυτές τις αρχές, παρυφίστανται οι διεφθαρμένες μορφές τους, οφειλόμενες στη στρέβλωση των αντίστοιχων αρχών. Η ικανότητα γίνεται τότε παγιωμένο status και το σύστημα καταλήγει σε εκμετάλλευση των πολλών υπέρ των ολίγων. Η αποτελεσματικότητα μεταπίπτει σε τεχνητή (βεβιασμένη) λειτουργικότητα και το σύστημα βασιίζεται σε

αυθαίρετη τυραννική εξουσία. Τέλος, η ελευθερία γίνεται ανομία και οι μεγάλοι αριθμοί καταντούν τυχαίες μεγάλες αποκλίσεις από το μέτρο που ορίζει ο κανόνας της πραγματικότητας.

Η σκέψη, βασισμένη στην εμπειρική παρατήρηση, επιχείρησε να εξηγήσει τα αίτια της μετάπτωσης από την κανονική μορφή ενός πολιτεύματος στην παραφθορά του, κι έτσι να προλάβει αυτή τη μετάπτωση. Νωρίς, ήδη στον Χρυσούν 5ο αιώνα, αναπτύχθηκε η ιδέα ότι ο καλύτερος τρόπος είναι να αναμείξεις τις τρεις αρχές στη συγκρότηση του πολιτεύματος, γιατί έτσι επιτυγχάνεται μια δυναμική ισορροπία του συστήματος με την κάθε μια από τις αρχές να ρέπει προς υπερίσχυση κι έτσι να προκαλεί την αντίθετη ροπή των άλλων, εις τρόπον ώστε καμιά να μην εκπίπτει του βελτίστου της, αναγκαζόμενη να λειτουργεί αποτελεσματικά έναντι των τάσεων υπέρβασης κάθε μιας των άλλων. (Ο Νόμος του Ανταγωνισμού πάλι που διατηρεί τα πάντα στην βέλτιστη κατάστασή τους).

Αν τώρα πάμε από τις πολιτειακές αρχές στους θεσμούς των πολιτευμάτων που διαρθρώνονται σύμφωνα με αυτές, έχουμε στο Μεικτό πολίτευμα ακριβώς την Αμερικανική θεωρία των checks and balances κατά τη συγκρότηση του πολιτειακού ιστού. Ένα παράδειγμα εφαρμογής είναι η προχθεσινή συγκυρία με την οποία άρχισε το άρθρο.

Η ιδέα της Μεικτής Πολιτείας εκφράζεται εμπειριστικώς κατά πραγματολογικό τρόπο από τον Πολύβιο. (Ο οποίος μάλιστα αποδίδει και την άνοδο της Ρώμης στην Παγκόσμια Ηγεμονία μέσα σε λίγες δεκαετίες από τότε που ήταν μια περιφερειακή και περιθωριακή δύναμη, στην υπεροχή του Μεικτού Πολιτεύματός της). Η ρίζα της ιδέας πρέπει να ήταν Πυθαγόρεια από τα τέλη του 6ου – αρχές του 5ου αιώνα. Εκφράζεται εν πάση περιπτώσει ήδη καθαρά τον 5ο αιώνα, για παράδειγμα από τον αρχηγό της Δημοκρατικής Παράταξης στις Συρακούσες Αθηναγόρα (Θουκυδίδης VI, 39):

“...φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς πλουσίους, βουλευσάδ’ ἂν βέλτιστα τοὺς ξυνετούς, κρίναι δ’ ἂν ἀκούσαντας ἀρίστα τοὺς πολλούς, καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμπαντα ἐν δημοκρατίᾳ ἰσομοιρεῖν”.

[...ἀρίστοι μὲν νὰ διαχειρίζονται χρήματα εἶναι οἱ πλούσιοι, βέλτιστα δὲ νὰ βουλευόνται οἱ συνετοί, νὰ κρίνουν δὲ ἀρίστα ἀφοῦ ἀκούσουν (τὰ φρόνιμα βουλευόμενα) εἶναι οἱ πολλοί - καὶ στὴ Δημοκρατία αὐτὰ (τὰ τρία), ὅμοια καὶ σὲ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση καὶ γενικά, ἰσοζυγούν»].

Η Δημοκρατία του Αθηναγόρα είναι ένα μεικτό πολίτευμα, όπου τις κύριες επιρροές ασκούν τα εξής τρία, η επιτυχημένη οικονομική δραστηριότητα («πλούσιοι»), η γνώση και σοφία («συνετοί») και ο Νόμος των μεγάλων αριθμών για την τελική απόφαση. Με αρμόζουσα αναφορά στην Αμερικανική Δημοκρατία, οι τρεις παράγοντες είναι τα lobbies των οικονομικών συμφερόντων, τα think tanks των «σοφών» και η κρίση των μεγάλων αριθμών στις εκλογές και τα δημοψηφίσματα. Checks and balances παντού.

Τέτοιο μεικτό πολίτευμα εννοεί και ο Περικλής στον Επιτάφιο - Δοξολογία της Αθήνας. Πρακτικά τώρα. Να θεσμοθετήσουμε προφανώς ένα Μεικτό Πολίτευμα στο Αμερικανικό πρότυπο, όπως εξώρκιζε ο Κοραΐς. Τι σημαίνει αυτό ως προς τους συσταθισμένους θεσμούς;

1) Πλήρης διάκριση των εξουσιών. Χωριστή εκλογή Προέδρου – επικεφαλής της Εκτελεστικής Εξουσίας με ισχυρές εξουσίες. (Το μοναρχικό στοιχείο του πολιτεύματος). Υπουργοί εκτός Βουλευτικού.

2) Κοινοβούλιο πράγματι και ονόματι χωριστό και ανεξάρτητο από την εκτελεστική εξουσία. (Αυτό θα αντιπροσωπεύει το «αριστοκρατικό» στοιχείο του πολιτεύματος: οι ικανοί να διαβουλευόνται άριστα).

- 3) Η σκέψη, η λειτουργική γνώση και σοφία, θα αντιπροσωπεύεται από ανεξάρτητα think tanks και Συμβούλια Εθνικής Ασφαλείας, Οικονομίας, Πολιτισμού κ.λπ., θεσμοθετημένα παρά τω Προέδρω και στο Βουλευτικό.
- 4) Καλύτερα να υπάρξει διπλό «Κογκρέσο», αποτελούμενο από Βουλή και Γερουσία. Η δεύτερη θα συγκροτείται κατά τις φυσικές περιφέρειες της χώρας και (καλό θα ήταν) τις απασχολήσεις και την οικονομική δραστηριότητα (τα «μέρη» της κοινωνίας λέει ο Αριστοτέλης).
- 5) Κανένα νομικό πλεονέκτημα του Κράτους έναντι των πολιτών και των συσσωματώσεών τους.
- 6) Απόλυτα ανεξάρτητη, ισχυρή Δικαιοσύνη. Κράτος Νόμου, όχι Εξουσίας. Ενιαίο Ανώτατο Δικαστήριο για Συνταγματικά, Αστικά, Ποινικά, Διοικητικά θέματα. Η αλληλουχία και αλληλοπεριχώρηση όλων των απόψεων της Έννομης Τάξης σε οργανική ενότητα. Κατάργηση των χωριστών δικαιοδοσιών σε ανώτατο επίπεδο Αρείου Πάγου, Συμβουλίου της Επικρατείας, Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- 7) Κόμματα ως χαλαρές παραταξιακές συσσωματώσεις, όχι ενώσεις Σιδηράς Πειθαρχίας. Διαφοροποίηση Προέδρου κόμματος από υποψήφιο Προεδρικής Εκλογής. Μικρό βεληνεκές καθηκόντων κομματικής προεδρίας, ώστε να μην επέρχεται κομματική αρτηριοσκλήρωση. (Το καθαρά Δημοκρατικό στοιχείο, ο Νόμος των Μεγάλων Αριθμών, να λειτουργεί όσο περισσότερο απερίσπαστα από κομματικές ταυτότητες και ομαδοποιήσεις).
- 8) Μικρό Κράτος Συνταγματικά κατοχυρωμένο. Πανίσχυρο όπου δει, ασθενέστατο όπου δεν πρέπει να παρεμβαίνει. Το κριτήριο είναι ο φυσικός ρόλος του Κράτους στην κοινωνία: εγγύηση εξασφάλισης κατά βίας και απάτης εις βάρος του ατόμου είτε από άλλα άτομα είτε από θεσμούς είτε από το ίδιο το Κράτος είτε από άλλα Κράτη και εξωτερικούς παράγοντες. Το Ουδέτερο Κράτος.
- 9) Ουσιαστικά ανεξάρτητη Τράπεζα της Ελλάδος, Πανεπιστήμια, Δημόσιοι Οργανισμοί, Ασφαλιστικά Ταμεία, Ημι-αυτόνομες (!) Διοικήσεις κ.λπ. Συνταγματική κατοχύρωση. Κάθε σχετικό θέμα να επιδέχεται νομική κρίση.
- 10) Ιδιωτική δικαιοδοσία παντού, πλην των πεδίων αποκλειστικής (διότι συστατικής) αρμοδιότητας του Κράτους. Το Κράτος τηρεί το πλαίσιο της ανθρώπινης δράσης και αντίδρασης, δεν συμμετέχει σε αυτές.
- Από την ανάλυση του τι σημαίνει Μεικτό Πολίτευμα προκύπτουν εύκολα οι βασικές διαρθρώσεις πολιτειακών θεσμών και κανόνων. Από το πνεύμα και τον σκοπό η μορφή και η δομή.

[Δημοσιεύθηκε στην "ΕΞΠΡΕΣ" 12 - 4 - 2011]